

Foto Erik Summer

Bociany sa k nám vrátili

Na Slovensku hniezdi každoročne asi 1000 až 1350 párov bocianov a práve jeden pár tohto sťahovavého vtáka sa každoročne vráti aj do našej obce na hniezdo, ktoré je umiestnené na elektrickom stĺpe v areáli poľnohospodárskeho družstva.

Bociany tu hniezdia od roku 2012 a spolu odvtedy vyviedli 29 mláďat.

BOCIAN BIELY je u nás zákonom chránený väčší vták a prilieta vo februári až apríli. Na prežitie a obživu vyžaduje vlhké lúky so skupinkami stromov. Hniezdi na hrebeňoch striech, komínoch a stĺpoch v blízkosti ľudských sídiel. Hniezdo je postavené zo suchých konárov a výstelka je zo sena, slamy, tráv, tenkých vetvičiek a drobného rastlinstva. Jedno hniezdo slúži tomu istému páru aj niekoľko rokov. Znesené vajcia inkubujú obaja partneri 25 až 28 dní a po 50 až 100 dňoch vylietajú

mladé bociany. Potravou sú im hlodavce, malé plazy, ryby, žaby, veľký hmyz. Keďže v našich končinách nemá v zime dostatok potravy, odlieta v auguste až septembri do Afriky. Dospelý jedinec váži 3-4 kg.

BOCIAN ČIERNY je druh, ktorý obľubuje stanoviská a hniezdenie v lesných oblastiach s tečúcimi a stojatými vodami, kde nie je rušený ľuďmi. V Radošovciach sa nachádzali dva páry bociana čierneho v lesoch okolo Zámčiska. Posledné dva roky však nebolo hniezdenie zaznamenané.

Najväčším nepriateľom bociana bieleho i čierneho je, ako inak, človek. Vlhké lúky a mokrade zanikajú a bociany nachádzajú čoraz menej biotopov. V poľnohospodárstve sa používa stále viac chémie na ničenie hmyzu a hlodavcov a bociany

jedia tieto jedy spolu so svojou korisťou a hynú.

A prečo vznikla legenda, že deti prináša na svet bocian? V gréckej mytológii sa traduje spor medzi bohyňou, manželkou najvyššieho boha Dia - Hérou a kráľovnou drobného národa Geranou, ktorá o sebe tvrdila, že je krajšia ako Héra. Bohyňa Héra z pomsty preto premenila kráľovnú Geranu na bociana, aby odletela preč. Ponižená Gerana sa vraj v tejto podobe pokúsila uniesť syna bohyne Héry. Preto starí Gréci často zobrazovali podľa tohto príbehu bociana, ktorý nesie v zobáku v plachte bábätko. S príbehom inšpirovaným touto legendou a s „milou lžou“ sme zrejme vyrástli všetci. A naše bociany na družstve sú veľmi častým a vďačným cieľom prechádzok rodičov a detí.

Informácie poskytol Bc. Rudolf Cálal

Americký sen

Sága jedného rodu

Tento príbeh má svoje pokračovanie až do dnešných dní v potomkoch asi 20 rodov, či rodín v Radošovciach. Kam a ku komu až siahajú, si povieme neskôr. Začal sa však v druhej polovici 19. storočia, kedy sa narodil Michal Zajiček (1866) v Uníne a v Koválovci Terézia Morávková (1870).

Dvaja mladí ľudia, Michal a Tereza, sa spoznali možno v Šaštíne na púti, alebo na susednej Morave na panskom majeri, kde obaja chodili sezónne pracovať – slúžiť. Po trojtýždňových ohláškach v kostole sa zobrali. Za čas sa im narodili dve dcéry, Štefinka v roku 1893 a o rok Mariška. Mladá rodinka bývala s rodičmi na ich gazdovstve a túžili po vlastnom domčeku s malým hospodárstvom. Avšak žili v časoch, keď bola núdza všade, v každom dome. Biedy veľa, detí tiež. Mnoho chorôb a peňazí na lieky a doktorov málo alebo nič. A choroby sa vždy len zalievajú alkoholom. V celom Uhorsku na konci 19. storočia existovala rozsiahla sieť agentov, ktorí lanárlili ľudí na cestu loďou do Ameriky na prácu a za lepším životom. Zväčša im vybavili a zaplatili lodný lístok a to na dlh, ktorý až v Amerike splatili. Alebo si ľudia na cestu vypožičali, či predali celé svoje dedičstvo, zvyčajne polia. Ak sa už niekto rozhodol podstúpiť túto náročnú cestu, tak aj dosť riskoval, lebo medzi agentmi bolo aj veľa podvodníkov a mnohí sa s neúspechom vrátili chudobnejší ako predtým. Michal stretol raz práve v Hodoníne agenta, ktorý robil nábor na prácu v Amerike v pivovare. Chudák Mišo sám však veru nevedel, kde tá Amerika presne je. Ale odhodlal sa. Agentúra zabezpečila lístok na vlak do prístavu a odtiaľ tiež lodný lístok – šifkartu. Po trojtýždňovej plavbe cez oceán sa vylodil v prístave Baltimore, v štáte Maryland. Pracoval skutočne v pivovare a jeho jediným cieľom bolo dobre zarobiť, vrátiť sa domov a gazdovať. Lenže nebolo to také jednoduché ako sa to povie. Po dvoch rokoch pochopil, že v Amerike sa síce dá zarobiť o mnoho, mnoho lepšie ako doma v monarchii, ale nestačí rok, či dva. Videl aj, že vo veľa prípadoch rozdelenie rodín spôsobilo mnoho ťažkých osudov. Muži si zakladali v Amerike nové rodiny, napriek tomu, že doma mali manželky a deti. Istý Slovák sa zase vrátil po štyroch rokoch a doma našiel ročného syna.

To bol dôvod, prečo Michal napísal svojej žene: „Terezko, keď sceš se mnú bit, nechaj dzeci starečkom a dojdzi za mnú!“ Poslal peniaze, vybavil formality a Tereza prišla. Doma nechala svojim rodičom deti vo veku 3 a 4 roky. Vystáňovaní Slováci v Amerike bývali väčšinou v podnájme v tzv. rooming houses alebo boarding houses. Boli to penzióny, kde bývali v jednej izbe viacerí a tu im prenajímali a poskytovali okrem strechy nad hlavou i stravu a také služby ako pranie oblečenia a upratovanie. Michal teda pracoval v spomínanom pivovare a Tereza bola zamestnaná v penzióne v práčovni. „Ubehol“ asi trinásť rokov, manželom sa celkom darilo, šetrili si a okrem toho posielali domov peniaze rodičom na výchovu svojich dcér. A vtedy išli prvýkrát domov na Slovensko: - vydať obidve dcéry a vystrojiť im svadbu. Jedna mala 16, druhá 17 rokov. Tak teda domov sa vrátili „Amerikáni“! Odišli v kroji a vrátili sa oblečení „v ancúgu a po panskí“. Písal sa rok 1910.

Dievčatá Štefinka a Mariška vyrastali u svojich starých rodičov Morávkových v Koválovci, teda u maminých rodičov. No a v spomínanom roku 1910 sa vracajú domov naši dvaja „Amerikáni“ alebo aj „miliónéri“, ako sa vtedy hovorilo úspešným návratcom z Ameriky. Prišli preto, aby zabezpečili a „doviedli k miestu“ svoje deti. Naposledy ich videli ako 3 a 4 ročné drobné detky a dnes majú „dzifki“ 16 a 17 rokov. Staršiu Štefinku vydali za Františka KOPEČKA. Mladšiu Marišku zase za Pavla TOKOŠA. Dnes už nevieme, či to boli sobáše z lásky alebo z rozumu a dcéram vybrali sami vhodných ženíchov. Už krátko na to Terézia a Michal cestovali späť do Ameriky. Obidve vydaté dcéry aj naďalej žili s rodinami na jednom gazdovstve u svojich starych Morávkových a do mladých rodín začali pribúdať deti. Štefke s Františkom sa postupne narodili 4 deti – Hedviga, Guscín, Štefan a Terézia Kopečkovci. V roku 1914 však vypukla 1. svetová vojna a Mariškin Pavol Tokoš musel narukovať do boja za cisára pána. Doma zanechal tehotnú ženu a malého syna Miška. Hneď na začiatku padol na fronte a druhý syn Jožko sa narodil až po jeho smrti. V tom období u našich Morávkov slúžil na gazdovstve aj najstarší paholok istý Janek VANEK. Po nejakom čase si vzal za ženu mladú

vdovu Marišku s dvomi synmi Miškom a Jožkom. V tých dobách to nebolo neobvyklé, že po smrti gazdu alebo majstra, si jeho vdovu vzal najstarší paholok alebo tovariš. A tak sa stal z paholka gazdom a na grunte boli teraz dvaja mladí gazdovia. Kopeček a Vanek. Tak ako u Kopečkov, aj u Vaňkov detí pribúdalo. K dvom synom Tokošom z prvého manželstva sa narodili ešte 3 deti – Viktória, Mária a Štefan Vaňkovci. Akí boli títo dvaja zaťovia? Františ Kopeček mal takú uzavretejšiu povahu a len robiť a šetriť, prípadne kúpiť nejaké to pole.

Janek Vanek bol úplne iný. Bol výrečný a rád chodil na jarmoky. Fičúrsky vystríhaný, čisté šaty, oholený, rád sa dal do reči a tak najlepšie predal tovar. Paničky si ho obľúbili a tovar u neho rady kupovali. Avšak zarobené aj rád míňal. A čo americkí rodičia Michal a Tereza? Stále sa im dobre vodilo, žili a pracovali za morom a z domu im chodili listové správy o rodine, rozširujúcom sa gazdovstve a pribudnutých vnúčatách. Opäť sa chystali domov na Slovensko a premýšľali, čo ich tam čaká. Okrem iného si i toto vraveli, že keď prídu od Radošovcov do Koválovca, tak stretnú na kraji dediny krdeľ detí a spýtajú sa ich: „Dzeci, cí ste?“ „Kopečkových“, dostanú odpoveď. Prídu doprostred dediny a zase krdeľ a opäť: „Cí ste, dzeci?“ „Vaňkových“, zaznie od detí. A oni dvaja si len povzdychli: „Mi sme išli do svjeta robiť a starať sa pro dzeci a naše dzeci sa starajú, enem abi mjeli dzeci.“ Tak nejak to i bolo. Ešte párkrát merali cestu cez oceán z Ameriky na Slovensko a späť. Vraj vždy keď prišli, tak rozprestrelí deku a na nej počítali a rozdeľovali deťom a vnukom doláre. Bolo asi z čoho, zarobené a našetrené mali zrejme dosť, pretože mali vo výhlade kúpiť v Marylande dobytčiu farmu a na nej pracovať s celou svojou rodinou, teda dcéry, zaťovia a postupne i vnúčatá. Lenže Kopeček a Vanek boli ozaj rozdielne nături. Janek Vanek by aj išiel s rodinou za novým životom, ale Františ Kopeček povedal že: „Já neopuscim svoje isté pro neistí!“ Vlastnil už značné množstvo rolí, ktoré kúpil za svoje nahospodárené prostriedky a tiež za peniaze darované od svokrovcov. Vanek bol viac taký flegmatickejší. No a tak rodičia Michal a Tereza Zajičkovci rozhodli, že keď nepôjdu do Ameriky všetci, tak nikto. A sami sa vrátili dožiť starobu už vlastne v Československu. Na začiatku odišli z domu z monarchie a vrátili sa domov do prvej republiky

v roku 1926. Michal zomrel už o rok vo veku 61 rokov a manželka Tereza v roku 1944 ako 74 ročná. Pochovaní sú obaja v Koválovci.

A ktože sú potomkovia Michala a Terezy žijúci v Radošovciach? Sú to všetci Vávrovci od Janka Vávru a Eduarda Vávru a Rajčákovci od Márie, rod. Vávrovej z Konca pri kaplnke u Stanislávka, ďalej Vallovcí z Konca a Jánošíčky a dievčatá Machové, potom rodiny dievčat Hojsíkových-Kučerových, chlapci Čepkovci od mosta pri potoku a kaplnke Jána Nepomuckého, rodina Marišky Hupianovej-Šebestovej a rodinka Veroniky Novákovej pri kine. V Koválovci sú to potomkovia Vaňkovcov z Kúta, Kopečkovci jedni i druhí od kostola a Tokošovci vedľa nich, Pollákovci od Márie hneď prvý dom z kraja dediny a Vávrovci od Viktuše pri potoku cez druhé od kulturáka. A ďalší rozvetvení po celom Záhori a Slovensku, Čechách, Rakúsku, Taliansku... Pokračovanie tejto rodinnej ságy je v ich terajších životoch, osudoch a príbehoch.

Motív prerozprávala Mária Čepková, rodená Vallová - pravnúčka Podľa rodinného ústneho podania spracovala Mirka Kučerová-Hojsíková – vnukova vnučka

Jedna druhej šepce, kúpime si čepce

Ako sa u nás česali ženy a dievčatá narodené pred 100 a viac rokmi

Dievčatám sa vlasy od detstva nestrihali. Nosili dlhý pletený vrkoč – „mrdas“ alebo „cup“. A tiež vlasy v polovici nad

Na fotke zo začiatku 20. storočia je Agneša Hrnková Mrázková s dcérou Margitou.

čelom rozdelené na cestičku – na pútec a zapletené do dvoch vrkočov, do ktorých sa vpletali šnúrkou, či stužky. Vrkoče sa potom obtočili okolo hlavy a pomocou vpletených stužiek sa upevnili a zviazali. Hovorili tomu „na zahrádku“. Len slobodné dievča smelo chodiť prostovlasé, teda s obnaženými vlasmi alebo si podľa počasía dala peknú šatku – „ručník“. Vlasy si umývali doma vyrobeným mydlom. Keď malo dievča 16 rokov, bolo síce na vydaj a bola z nej už „dzifka“. Pred sobášom jej zaplietli dva vrkoče so šnúrkou a obtočili okolo hlavy, šnúrkou upevnili, uhladili cukrovou vodou. Na to jej založili čepiec. Od tohto dňa už nesmela chodiť na verejnosť, a spravidla ani doma, bez pokrývky hlavy. Bohato zdobený sviatočný čepiec dostala ako svadobný dar od krstnej mamy. Okrem toho žena vlastnila aj menej zdobené čepce a na tieto čepce sa dala uväzovať ešte sviatočná šatka. Pod čepiec sa dávala podložka, výstuž, aby lepšie držal. Bola vyrobená z drôtu alebo vrbového prútika a obalená stužkou, či látkou.

Týmto spôsobom sa žena potom česala až do konca svojho života, každý deň, až do svojho dňa posledného.

Otázka bytovej výstavby v obci Radošovce

Jedným z hlavných problémov rozvoja obce je nedostatok stavebných pozemkov, ktoré by nielen udržali, ale aj dokázali zvýšiť populáciu obce. Obec Radošovce nemá vo svojom vlastníctve také pozemky, ktoré by boli vhodné na výstavbu. V územnom pláne obce - dokumente, sú stanovené lokality, v ktorých by mala byť realizovaná individuálna bytová výstavba. Pozemky v týchto lokalitách sú však v drvivej väčšine vo vlastníctve súkromných osôb – vás občanov. Je dôležité si uvedomiť, že bez vzájomnej spolupráce sa problém ohľadne nedostatku stavebných pozemkov v obci nevyrieši. Obec má záujem postupne vykupovať lokality, ktoré sú určené na výstavbu. Problémom, na ktorý narážame je to, že každý si svoju časť parcely chce ponechať do budúcnosti, alebo kalkuluje s cenou. Mnohokrát si majitelia nevedomujú, že vlastnia len časť ornej pôdy, ktorá nie je stavebným pozemkom. To, že z nej niekedy stavebný pozemok bude, zabezpečí obec. Obec na svoje náklady zabezpečí, od vykúpenia pozemkov, cez projektové dokumentácie k územnému povoleniu, stavebnému povo-

leniu, vyjadrenia všetkých dotknutých inštitúcií a následným vybudovaním infraštruktúry, zmenu z ornej pôdy na stavebný pozemok. A všetky tieto vymerované úkony stoja nemalé finančné prostriedky. V nadväznosti na túto skutočnosť, ak bude obec vykupovať pozemky za nadnesené ceny, nebude mať dostatok peňazí na vybudovanie lokality a samozrejme sa to premietne do ceny pozemku pre mladé rodiny. Obec nie je orientovaná na zisk z predaja stavebných pozemkov. Musí však všetky vstupné náklady premietnuť do konečnej ceny pre stavebníka. Preto chcem touto cestou apelovať na vás občanov, aby sme našli spoločnú cestu, ako si tu udržať našich mladých, aby neodchádzali do okolitých obcí a miest. V obci nám funguje materská aj základná škola. Ak nám bude populácia klesať, odrazí sa na to aj na ich fungovaní. Ja, ako starostka obce spolu s poslancami obecného zastupiteľstva, si tento problém uvedomujeme a preto je naším záujmom ho riešiť. Riešiť ho dohodou o cene pozemkov, ktoré chceme vykúpiť, riešiť ho ako prioritu, pretože vybudovať lokalitu od

prvotného výkupu po samotné začatie stavebných prác je horizont niekoľkých rokov. Na to, aby obec mohla danú lokalitu riešiť projektovo, je potrebné vlastniť 100 % pozemkov, stačí, ak jeden majiteľ bude proti a lokalita je zablokovaná. Obec Radošovce má v súčasnosti predpripravenú lokalitu IBV Prídankové pole, kde sa nachádza 9 obecných pozemkov, z ktorých je momentálne vhodných na výstavbu sedem. Iné pozemky obec v súčasnosti nemá a nemôže ponúknuť. Obec Radošovce bude oslovovať majiteľov pozemkov, v lokalitách vhodných podľa územného plánu na výstavbu listom. Ak však máte pozemok, ktorý by ste chceli obci ponúknuť, prídite na obecný úrad a zistíme, či ho obec môže využiť. Samozrejme sa môžete informovať a v predstihu ponúknuť svoje pozemky obce. Všetky lokality vhodné na výstavbu sú zverejnené na webstránke obce v časti Zverejňovanie – Rôzne – Územný plán.

Mgr. Iveta Matúšová
Starostka obce

Udelenie ocenenia členom DHZO Radošovce za záchranu života.

V mesiaci február naši dobrovoľní hasiči zasahovali v lokalite radošovských vinohradov pri záchranných prácach pri zranenej osobe, kedy sa im podarilo ju vyslobodiť spod spadnutého stromu a poskytnúť prvú pomoc. Následne spolu s profesionálnymi hasičmi zraneného transportovali k vrtuľníku Leteckej záchrannej služby. Hasičom preto bolo udelené ocenenie za

neúnavnú prácu, ktorú dobrovoľne vykonávajú popri svojich pracovných a rodinných povinnostiach.

Dňa 9. mája 2023 na slávnostnom zhromaždení príslušníkov krajského riaditeľstva HaZZ v Trnave, v spolupráci s Krajskou organizáciou DPO v Trnave, radošovskí dobrovoľní hasiči prevzali z rúk prezidenta HaZZ,

krajského riaditeľa HaZZ v Trnave a KO DPO v Trnave „Ocenenie za aktívnu zásahovú činnosť“. Ocenenie za prácu všetkých členov DHZO Radošovce osobne prevzal zástupca veliteľa DHZO Radošovce Marián Kudláč. Za uvedené ocenenie sme veľmi vďační a naďalej budeme zodpovedne plniť hasičské krédo „Auxilium in periculo missio nostra...Pomoc v núdzi, naše poslanie...“

Ing. Jozef Stúpal veliteľ DHZO Radošovce

Ocenenie bývalého starostu Alojza Ivánka

Na podnet bývalých poslancov predošlého obecného zastupiteľstva a vtedajšieho starostu Ing. V. Kočárika, Obec Radošovce zastúpená starostkou obce Mgr. Ivetou Matúšovou rozhodla udeliť cenu Obce Radošovce páňovi Alojzovi Ivánkovi. Cena bola udelená pri príležitosti jeho životného jubilea za jeho mimoriadne zásluhy o rozvoj a napredovanie našej obce počas pôsobenia vo funkcii starostu obce Radošovce.

Pán Alojz Ivánek bol vo funkcii starostu obce obdivuhodných 21 rokov, to je od roku 1981 do roku 2002, čo je v histórii druhý najdlhšie pôsobiaci starosta spomedzi doterajších písomne zaznamenaných richtárov a starostov Radošoviec od roku 1788. (Ján Sloboda bol richtárom 1860-1896.)

Pán Ivánek svojou prácou spoluvytváral hodnoty, ktoré boli viditeľné nielen jeho súčasníkom a nám dnes, ale uvidia ich i naši nasledovníci. Nie je možné vymenovať všetky, ale spomenieme jeho hlavné zásady, ktorými sa riadil pri svojej práci a uvedieme aspoň niektoré jeho diela:

Mal vždy na pamäti, aby zhodnocoval a spravo-

voval majetok obce v prospech všetkých občanov.

Uvedomoval si svoj záväzok, že treba byť občanom k dispozícii 24 hodín denne, nie ako frázu ale fakt.

Pripravil realizáciu a pridelenie desiatok stavebných pozemkov pre individuálnu výstavbu rodinných domov občanov a nadstavbu bytov nad zdravotným strediskom.

V priebehu necelých dvoch rokov bola splynifikovaná celá obec.

Neoceniteľná bola pomoc obce pod jeho vedením pri odstraňovaní následkov a zmierňovaní škôd, ktoré viac krát za jeho pôsobenia zapríčinil občanom na majetku silný prírodný živý a to voda.

Uskutočnenie výstavby domu smútku vo Vieske počas jeho pôsobenia.

Príkladne spolupracoval so všetkými spoločenskými organizáciami a inštitúciami v obci, či už štátnymi alebo cirkevnými.

Spoluprácou obce a občanov obohatil kultúrno-spoločenský a športový život v obci - vysoký kredit mali oslavy 700 - ročnice od prvej písomnej zmienky o obci.

Zaviedol znovu usporadúvanie tradičných výročných jarmokov, podporoval udržiavanie našich bohatých zvykov a tradícií a mnoho ďalšieho z oblasti kultúry v obci.

Všetkými spomenutými myšlienkami a mnohými ďalšími dielami vytváral hodnoty pre všetkých a tým bol a je príkladom hodným nasledovania.

Kniha Záhoria Noc s Andersenom je od nás

Gratulujeme k úspechu našej amatérskej autorky Jarky Horváthovej, ktorá získala ocenenie - tretie miesto v súťaži Kniha Záhoria, za knihu **Kelti na Zámčisku**. Veríme, že sa nám podarí zorganizovať spolu besedu pre našich občanov o jej knihách.

Jarke srdečne blahoželáme, je to krásny úspech. Želáme jej veľa tvorivých chvíľ a nápadov. V obecnej knižnici máme všetky jej knihy a je to naozaj príjemné čítanie. Tešíme sa na jej ďalšie literárne počiny.

Naša knižnica sa už tradične (v Radošovciach už 11. rok) zapojila do milého podujatia Noc s Andersenom. Zamestnankyne obce pripravili pre deti zaujímavú strávenú večer s prespávačkou v našej knižnici.

Deťom prečítala pani starostka prvú kapitolu z knihy Braňa Jobusa - Ako Štefan Drco vyhral kopy hnoja. Príbeh bol poučným rozprávaním o tom, aké to je pýšiť sa cudzím perím. Následne sa s deťmi rozprávali, aká ľudská vlastnosť je pýcha.

Neskôr sa vybrali na prechádzku, dali si chutnú pizzu v Šope, zahráli si slovné a iné hry a vydali sa na nočný pochod Radošovcami. Strašidlá nestretli, v plnom počte sa vrátili naspäť do teplúčka knižnice. Deti si mohli vyzdobiť veľkonočné vajčička alebo srdiečka, mnohí to zvládli tak, že farba bola všade, nielen na rukách.

Veríme, že deti prežili super večer, pokojnú noc a odniesli si pekný zážitok. Tešíme sa o rok na 12. ročník.

Z kultúrnych a športových akcií

• **Pri príležitosti MDD** obec zabezpečila pre každé dieťa, ktoré prišlo do stánku so zmrzlinou v prevádzke Šopa, jednu porciu zmrzliny zadarmo. Vydaných bolo v ten deň približne 150 porcií.

• **Naši folkloristi** vystúpili na podujatí k 10. výročiu založenia mužského speváckeho zboru Kúcané. Vystúpenie sa odohralo v priestoroch záhrady zrekonštruovaného múzea a stodoly, ktorým vdýchlo život občianske združenie Pjekné mjestečko o.z - Kúty. Podujatie nieslo názov – Od Radošovca po Východnú. Okrem Radošovjanov sme počuli spievať zbor z Vrbíc, Výber z bobul, Zpěvulenky z Čeložnic, Mužáci ze Starej Breclavy, no a samozrejme Kúcané a Kútňice. Radošovjané im ukázali ako u nás vieme spievať a aké máme krásne pesničky. Výběr z bobul z Valtic bol príjemným oživením s ich netradičnou úpravou pôvodných piesní.

• Obec sa spolupodieľala na organizácii **Hurbánkových hodov** vo vinohradoch a májových hodov.

• Zamestnanci obce usporiadali v mesiaci júl denný **detický tábor Spoznaj svoju obec** a okolie. Program bol určený pre školopovinné deti a zažili v ňom 4 dni plné zábavného poznávania kultúrno-historických pamiatok, ktorých nemáme v našej obci málo a okolo ktorých prechádzame denne a len menej o nich vieme. Taktiež spoznali zaujímavosti blízkeho okolia, rozšírili si vedomosti, zručnosti a zakúsili dni plné zážitkov.

• **Otvorené búdy v radošovských vinohradoch 2023**

Jubilejný 10. ročník búd bol upršaný, miestami zablatený, ale stále plný skvelého vína, skvelých ľudí, priateľskej atmosféry a milých stretnutí. Takýmto milým stretnutím bola účasť a náv-

števa predsedu TTSK Jozefa Viskupiča, ďalej Martina Jahodku – primátora mesta Gbely, starostu Letničia Jureka Júnoša, starostky Radimova Kristíny Biskupičovej, starostu Rovenska Maja Nemca v našich vinohradoch. Pre nepriaznivé počasie bola pripravená prehliadka Vinárstva Vinpera, kde všetkým Peter Kudláč, Rastó Ľukovič a Ľubo Barniak svojim výkladom vysvetlili, ako funguje prvé vinárstvo v Radošovciach. Vďaka celému tímu z Vinpery za organizáciu návštevy, za prehliadku priestorov, za veľmi milú spoločnosť pre všetkých pozvaných.

So županom sa naša starostka Iveta Matúšová rozprávala aj o možnostiach rozvoja cestovného ruchu tejto lokality s podporou župy. Keďže počasie neumožnilo županovi vybrať sa na vínnu cestu, pre ďalšie iné povinnosti, dohodli sa, že vo vinohradoch nebol naposledy a že určite spolu absolvujú koštovku skvelých domácich vín. Ostatní sa ale na búdy vybrali a čo sa dalo, stihli.

V ten deň všetci návštevníci zistili, že neexistuje zlé počasie, ak je dobrá partia.

Vďaka organizátorom - Vinohradnícky spolok Radošovce, všetkým vinárom, aj tým, ktorí zabezpečili občerstvenie a zábavu, za skvelý deň. Otvorené búdy sú jednou z top akcií v Radošovciach.

• **Gulášmajster**

V mesiaci jún sa uskutočnil v radošovských vinohradoch už 10. ročník súťaže vo varení guláša. Na centrálnom priestranstve pri záhradkárskej chate si rozložilo svoje stanovišťa s kotlíkmi 20 družstiev. Vo varení medzi sebou zápolili domáce družstvá a družstvá z blízkeho okolia, no stalo sa už tradíciou, že akcia má i zahraničnú účasť. Tento rok to bol už druhým rokom tím z rakúskeho Marchfeldu a jedna zmiešaná československá skupina. Mäso, ingrediencie, kotlíky a iné pomôcky si zabezpečil každý sám a na prípravu pokrmu mali k dispozícii 3 hodiny. Každé zoskupenie si zvolilo originálny názov. Z kotlíkov sa šírila neodolateľná vôňa a spomedzi tímov dobrá nálada, zdravá rivalita, vzájomná srdečnosť i humorné podpichovanie. Organizátori pripravili vopred kotol guláša pre nesúťažiacich. Už počas varenia sa rozbehla zábava a spev, o ktoré sa postarali heligónkari z Búru - 2bra3 Šediví s Pištú. Súťažné guláše hodnotila od-

borná kuchárska komisia, ktorá dostala do rúk len anonymné očíslované vzorky. Hodnotila sa farba, vôňa, správna hustota a najmä chuť. Súťažiacim nechýbala kreativita a guláše rôzne dochuťovali, napr. slaninkou, pivom, vínom, borovičkou, fazuľou, čili a nechýbalo ani ovocie. Každý guláš bol dobrý, svojský a niečím výnimočný. Nakoniec nešlo ani tak o víťazstvo ako o atmosféru, dobrú náladu a príjemne strávené spoločné chvíle a zábavu. Víťazmi boli všetci, lebo pripraviť dobrý guláš je umenie. Akciu v tomto roku zorganizoval Tomáš Rajčák - Funzona, ktorý už dva ročníky prevzal štafetu po hostinci u Piusa.

• **Detická hasičská súťaž**

DHZ Radošovce usporiadali v júli na školskom ihrisku okresnú detickú súťaž PLAMENĚ. Je to súťaž mladých hasičských kolektívov, ktorá vyžaduje celoročnú systematickú prípravu. Cieľom hry je rozvíjať vedomosti, praktické zručnosti a získavať návyky v jednotlivých oblastiach činnosti s dôrazom na oblasť ochrany pred požiarmi. V tomto okresnom záporení skončilo naše družstvo na 2. mieste vďaka tréningom a času, ktorý tomuto športu deti venujú a aj vďaka trénerkám Monike Kudláčovej a Katarine Vrablecovej.

Životné jubileá našich rodákov

MILAN FLAJŽÍK

Radošovský rodák, akademický sochár a reštaurátor Milan Flajžík sa narodil 17. novembra 1961. V neďalekej kúpeľnej obci Smrdáky v súčasnosti žije a tvorí. Slovenskej verejnosti je známy predovšetkým ako rešpektovaný reštaurátor. V roku 1982 absolvoval na bratislavskej škole umeleckého priemyslu, tzv. „šupka“, odbor drevorezby a v roku 1988 vyštudoval VŠVU v Bratislave, odbor reštaurovania polychrómovanej plastiky. Celoživotne sa tvorivým fortieľom, vedomosťami a skúsenosťami neustále podieľa na záchrane nášho kultúrneho dedičstva. Svoje reštaurátorské tvorivé stopy zanechal na historických pamiatkach v rôznych kútoch Slovenska a po otvorení hraníc teritórium rozšíril aj o iné európske krajiny. Na priblíženie jeho vlastnej voľnej tvorby, aspoň v skratke, použijeme slová odborníkov: „Milan Flajžík okrem náročnej práce reštaurátora systematicky rozvíja aj svoj voľný umelecký program. Predovšetkým formou zberateľskej vášne skamenených a vypreparovaných živočíchov, fascináciou ich tvarov a štruktúr si neustále buduje nevy-

čerpateľný fond inšpirácie, ktorý rozvíja vo vlastnom umeleckom prepise, predovšetkým v sochárskom. Jeho plastiky vychádzajú z morfológie častí tela rôznych živočíchov - chvosta jaštera, panciera korytnačky, povrchu tela mravčiar a iných. Výraznejšie hodnoty nadobúdajú tvorivým opracovaním výlučne dreveného materiálu. Pochopiteľne nejde o reálne zobrazenie zvieracích druhov, ale o úvahy v rovine umeleckej. Sochársku suverenitu, kreativitu a štylizáciu myšlienok prekladá s vtipom a nápadom, nehovoriac o remeselnej kvalite, ktorá je u Milana Flajžíka viac než samozrejmosťou. Tvorba Milana Flajžíka je nekonečnou konfrontáciou minulého s prítomným, monumentálneho s komorným, pevného s krehkým, hladkého s drsným ale aj tradičného so súčasným a naplnia celé umelecké snaženie autora ako v poslaní reštaurátora, tak aj vo voľnom tvorivom programe. Svojím kumštom, pôvodnými zaujatiami, impulzmi a poučeniami spojil kreatívneho sochára s exaktnými znalosťami a zručnosťou reštaurátora do autentickej formy a práve v tomto tkvie originalita a hlavný prínos jeho tvorby do kontextu slovenského sochárskeho umenia.“ Pri príležitosti životného jubilea Milana Flajžíka vyšla monografia o jeho živote a diele

s názvom **POD POVRCHOM**, ktorá bola uvedená do života v galérii Artisan Bratislava a tiež v Záhorskom múzeu v Skalici za prítomnosti odbornej a umeleckej verejnosti, rodiny a priateľov Milana Flajžíka, tiež našich rodákov a zúčastnila sa i starostka obce Mgr. Iveta Matúšová s ďalšími zástupcami obce.

MILAN MIKULA

Náš rodák, grafický dizajnér, scénograf, intermedialny umelec, tvorca inštalácií a tvorca objektov Milan Mikula sa narodil 9. 6. 1963. V rokoch 1978 – 1982 navštevoval Stredné odborné učilište polygrafické v Bratislave a v rokoch 1995 – 1997 študoval na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave, kde sa mohol hlbšie etablovať do výtvarného života. V roku 1997 bol spoluzakladateľom reklamnej agentúry a grafického štúdia RECO v Senici, kde pracuje dodnes. Okrem grafického dizajnu sa venuje aj tvorbe objektov, inštalácií, performance a scénografií. Navrhol vizuálny štýl šiestich ročníkov festivalu Divadelná Nitra, medzinárodnej výstavy Trienále plagátu Trnava, Národnej ceny za dizajn, či vizuálnu identitu osláv 100. výročia firmy Grafobal Skalica, za ktorú získal niekoľko ocenení doma i v zahraničí. Bol ocenený v súťažiach Najkrajšie knihy Slovenska, Národná cena za dizajn a získal tiež cenu Slovenskej národnej knižnice na Medzinárodnom bienále knižného umenia v Martine. Milan Mikula je univerzálnou osobnosťou, výtvarníkom známym na viacerých „scénach“ – na scéne vizuálneho umenia, grafického dizajnu i scénografie. V jeho tvorbe nachádzame náročné filozofické témy, venuje sa otázkam bytia, prežívania v rôznych civilizačných situáciách. Skúma hodnoty sveta a ich posuny. Tieto motívy sa vyskytujú vo všetkých prvkoch

jeho diela, v ktorom kniha nie je len knihou, je aj rébusom a výtvarné dielo pôsobí v prostredí, kam ho umiestni, zároveň provokatívne i neoddeliteľne. Miestom jeho inštalácií sa často stávajú opustené priestory, továrenské veže, nefunkčné cirkevné objekty, rád pracuje s už existujúcou kulisou „skutočného sveta“. Tieto témy a prostredia často odľahčuje komicko-absurdnými prvkami a vstupom performance a akcie. Neobáva sa tvorivo použiť kliše, motívy a témy, ktoré sú súčasťou kultúrnej výbavy človeka, jeho generácie a premýšľajúceho človeka vôbec. Výtvarník zrealizoval 30 samostatných výstav v galériách a alternatívnych priestoroch na Slovensku a zúčastnil sa na vyše 60-tich kolektívnych výstavách súčasného umenia a grafického dizajnu doma i v zahraničí, napr. v Poľsku, Rakúsku, Španielsku, Mexiku, Taliansku, ČR, Južnej Kórei. Pri príležitosti životného jubilea Milana Mikulu sa konala v Záhorskej galérii Jána Mudrocha v Senici samostatná výstava Predobraz – Stopové prvky.

V súčasnosti nefunkčná časť priestorov bývalej továrne na výrobu umelých vlákien Slovenský hodváb v Senici sa stala dejiskom osobitej akcie výtvarníka Milana Mikulu a aktuálna výstava v Záhorskej galérii je prenesením vizuálnych výstupov z tejto akcie. Zámerom je prenesenie atmosféry pôvodného priestoru do priestoru galérie s dôrazom na vnímanie neúprosného faktu erózie cez odkrývanie časových nánosov. Akcia Milana Mikulu nesie v sebe prvky recesie, no je najmä hlbokou filozofickou úvahou o zmysle súčasného spôsobu života s hromadením produktov a zážitkov ako „nevyhnutných“ potrieb na prežitie a plnohodnotné precítenie života. Na záver jedna z hlavných myšlienok autora - „Základnou a zaručenou súčasťou a vyústením evolúcie je erózia.“ Vernisáž výstavy v galérii v Senici podporili svojou účasťou mnohé osobnosti slovenského umeleckého prostredia, odbornej verejnosti, rodina, priatelia a tiež starostka Iveta Matúšová a početná skupina Radošovčanov.

Zo zápisníc OZ

Obec má od februára novú webovú stránku www.radosovce.sk spolu s mobilnou aplikáciou.

Pripájanie domácností na verejný vodovod – pracovníčky obecného úradu spolupracovali s občanmi a BVS a.s. v súvislosti s podávaním žiadostí obyvateľov o pripojenie nehnuteľností. Občania tak mali možnosť vybaviť všetky administratívne náležitosti na jednom mieste, vrátane určenia polohy prípojky na katastrálnej mape, vyplnenie tlačív, overenie podpisu atď. Ľudia boli týmto odbremenení od absolvovania viacerých osobných návštev kancelárie BVS v Senici. Doteraz bolo na OcÚ vybavených približne 300 žiadostí, ktoré boli následne podané na pracovisku v Senici - BVS a.s. Bratislava.

Čipovanie odpadových nádob na TKO - na stretnutí starostky obce Mgr. Matúšovej a konateľa firmy Vepos Skalica Mgr. Petra Kubu bolo dohodnuté postupné čipovanie nádob v priebehu tohto roka, pretože prognóza vývoja poplatku za vývoz a skládkovanie odpadu je stúpajúca a na budúci rok môžeme očakávať ďalšie zdraženie poplatku.

Zbierka na nákup defibrilátora – vyzbieralo sa 2 391,75 €. Bola zakúpená skrinka s PIN kódom typ AIVIA 230 v sume 1 024,80 € a defibrilátor ZOLL AED plus v sume 1 871,04 €, spolu cena 2 895,84 €. Do zbierky starostka doložila 300,- €, náklad obce je teda v sume 204,09 €. Defibrilátor bol osadený na námestí na budove bytového domu č. 288.

Obecné zastupiteľstvo schválilo prenájom nebytového priestoru na zdravotnom stredisku pre ďalšiu ambulanciu zubného lekára v obci.

Renovácia vestibulu v KD - boli vymenené všetky svetlá, zrealizovaná nová maľovka stien a soklov, boli zmenené všetky svietidlá v sále, demontované staré lustre a nefunkčné reflektory. V kuchyni KD boli osadené nové stropné svietidlá, spolu v cene 6 045,- €.

Práce v obci - zamestnanci obecného úradu vyčistili priekopy, ktoré boli nahlasené ako zanesené, upravili parkovisko pre zamestnancov ZŠ pri jedálni, pomohli s úpravou Bike parku vo Vlčom dole.

Rekonštrukcia zázemia TJ Chvojničan je ukončená a pozostávala z rekonštrukcie sociálneho zariadenia, kabín pre tím a rozhodcu a úpravy fasády v sume 48 400 €.

Statický posudok na budovu ZŠ bol vypracovaný a potvrdil možnosť umiestnenia fotovoltaických panelov a tiež bude slúžiť ako podklad pre žiadosť o dotáciu na ich osadenie na strechu 1. stupňa ZŠ. Taktiež statický posudok aktuálny stav na budove jedálne, kde sa vytvorila rozsiahla prasklina v mure.

Výkup pozemkov vo Vieske bol ukončený, jedná sa o pozemky určené na budúcu prístupovú cestu ako možnosť ďalšieho rozšírenia a pokračovania spodnej ulice.

Obhliadka porastov s arboristom - vo vybraných lokalitách sa postupne odborne posudzuje zdravotný stav stromov na verejných priestranstvách. Žiadosť o vydanie stavebného povolenia na verejné osvetlenie v lokalite IBV Prídané pole bola podaná na stavebný úrad v Skalici. Kolaudačné rozhodnutie na chodník Párovce bolo stavebným úradom vydané.

Obec Radošovce udelila pokutu fyzickej osobe za nedovolené používanie zábavnej pyrotechniky (ohňostroj) v čase, ktorý nie je povolený v zmysle VZN Obce Radošovce č. 3/2022.

Obec zaslala prvé písomné upozornenia občanom, ktorí ukladali odpady určené do zberného dvora, k plotu úložiska, v čase mimo prevádzky zberného dvora. Tieto priestupky sa môžu do budúcnosti i pokutovať.

Ďakovné listy

Vdp. Ivan Konečný, náš rodák, zaslal v mene svojom i v mene veriacich z Považia, ďakovné listy starostke obce Mgr. Ivete Matúšovej a Mgr. Viktorovi Grečovi, predsedovi Vinohradníckeho spolku za milé prijatie vo vinohradoch a za prípravu dôstojného oslávania 100-ročnice kaplnky sv. Urbana, prvého zvonenia nového zvonu a „Hurbankových“ hodov. V listoch ocenil, že tento prístup „Radošovčanú“ je svedectvom vernosti vinohradníkov i ostatných farníkov dedičstvu viery a vďaka našich otcov za Božiu pomoc nielen počas vojny, ale aj dnes, keď ľudstvo pociťuje svoju ohraničenosť, ba až neschopnosť riešiť situácie ohrozujúce samotnú jeho existenciu, čo je dôsledok najmä chýbajúcej múdrej pokory človeka. Ďalej sa vdp. Konečný vyznáva z lásky k rodnému kraju a jeho ľuďom, pre ktorých denne vo svojom súčasnom pôsobisku, Orlové – časť Považskej Bystrice, vyprosuje Božie požehnanie a ochranu Ježišovej Matky. No a na záver nás vyzýva, aby sme každý z nás svojim životom dokázali, že nie je náhoda, že Patrónka Slovenska sídli v Šaštíne a je „Zahoráčka“.

Mladý futbalový talent

Tereza Vaňková, narodená v roku 2011, bola od malička dievčatom, ktoré je neustále v pohybe a neobsedá dlho na jednom mieste. Už ako prváčka navštevovala krúžok karate a na konci druhej triedy sa celkom náhodou zúčastnila miniturnaja základných škôl vo futbale v zmiešanom družstve chlapcov a dievčat. Hneď v prvom okresnom kole bola členkou víťazného družstva.

V tom čase sa stala aj zaregistrovanou hráčkou futbalového klubu TJ Chvojnicán Radošovce a začala trénovať v prípravke spolu s chlapcami. Odložila karate kimono, avšak v radošovskom futbalistickom drese sa dlho neohriala, pretože si jej talent a šikovnosť všimol tréner dievčat z FK Senica. Ponúkol jej možnosť vyskúšať si tréningy

v Senici a v roku 2020 na turnaji už bola ocenená ako najlepší strelec turnaja v kategórii U9.

Za sezónu 2021/22 dostala ocenenie na úrovni Oblastného futbalového zväzu Senica a to za najlepšiu strelkyňu a jej dievčenské družstvo sa umiestnilo na prvom mieste a za nimi všetky ostatné chlapčenské tímy. Taktiež cenu ako najlepšia strelkyňa vôbec, za všetky ročníky a všetky kategórie.

V súčasnosti hrá ako najmladšia za FK Senica WU 15. Jej futbalovým snom a idolom je Slovan Bratislava, no a neskôr možno i zahraničný klub. My jej všetci želáme, aby ju futbal stále tešil a mala radosť z hry, pretože to je najdôležitejšie.

60. výročie Základnej školy v Radošovciach

Školský rok 2022/2023 bol pre našu Základnú školu v Radošovciach výnimočný. Oslavovala jubileum 60. výročie otvorenia novej budovy školy.

8. septembra 1962 sa otvorili brány novopostavenej školy a nastúpilo do nej 610 žiakov, ktorí sa vyučovali v 20 triedach. Učiteľský zbor tvorili títo učitelia: Štefan Kováč – riaditeľ školy, Štefan Havel – zástupca riaditeľa, Ján Adámek, Eleonóra Barantolová, Anna Boťánková, Marta Budovičová, Lýdia Hajóssyová, Daniela Havlíková, Elena Chrenková, Tibor Juračka, Jindra Kobrdová, Ružena Kupčová, Viera Kurcábová, Alžbeta Macháčková, Viera Michnová – Tokošová, Františka Písečná, Mária Polláková - Hubáčková, Jozef Prokeš, Karolína Smolská, Jaromír Štvrtlík, Anna Štvrtlíková, Alžbeta Totková, Anna Tyršelová, Emil Urbanič, Mária Urbaničová, Oľga Vizváryová - Halasová, Marta Vlková.

Za uplynulých 60 rokov sa udialo mnoho významných spoločensko – politických zmien v našom štáte a aj tieto ovplyvnili chod našej školy. Aj napriek rôznym zmenám sa v škole vždy naplno pracovalo. Fungovalo veľké množstvo krúžkov, mimoškolská činnosť, spolupráca s rôznymi organizáciami, súťaže, olympiády, zorganizovalo sa tisíce výletov a exkurzií. Ako vo včelom úle sa v škole pracuje poctivo a naplno dodnes, kolektív učiteľov a pracovníkov Základnej školy v Radošovciach bol a aj je pevne zomknutý a zapálený pre spoločnú vec – viesť deti k vedomostiam, zručnostiam a schopnostiam, aby našli dobré uplatnenie v živote.

Dňa 16.6.2023 sa konala Slávnostná

akadémia pri príležitosti 60. výročia. Stovka pozvaných hostí od ranných hodín prišla do školy, aby zaspomínali na časy minulé a pozreli si učebne, či areál, kde vyučovali žiakov, varili obed, upratovali alebo sedeli v laviciach ako žiaci. Mnohí sa po rokoch stretli a so slzičkami šťastia v očiach spomínali na dobu, o ktorej hovoria ako o najkrajších časoch ich života.

V rámci programu sa v areáli školy zaspomínala časová schránka, ktorá obsahovala záznam z obecnej aj školskej kroniky z roku 1962, USB kľúč s fotografiami, pamätané pero a víziu, ako škola bude vyzerat' o 100 rokov, ktorú nakreslili a podrobne popísali žiaci 8. A triedy. Slávnostná akadémia sa konala v kultúrnom dome v Radošovciach, kde sa po príhovore riaditeľky školy a pani starostky predstavili žiaci základnej školy od 1. až po 9. ročník. Naším cieľom bolo pripomenúť začiatky budovania našej školy, ktoré určite neboli jednoduché, ale taktiež poukázať na historický vývoj nielen budovy, ale najmä žiakov, ktorí cez jej bránu prechádzali, prechádzajú

a prechádzat' budú. Chceli sme najmä pripomenúť, že naša škola bola domovom nielen pre deti z Radošoviec, ale aj okolitých dedín – Lopašova, Oreského, Kovalovca, Chropova a Duboviec. A tak ako sa spolu doťahovali, dokázali spolu stále držať. Hlavným cieľom akadémie bolo však pripomenúť si významné medzníky v histórii školy, a to 60. a 80. roky minulého storočia, ktoré za sebou zanechali výrazné stopy na našich generáciách. Program bol prierezom miestnej ľudovej tradície s postupným prepojením na súčasnosť. A bodkou na záver bolo spoločná pieseň učiteľiek, ktoré ku škole patria rovnako ako ich žiaci. Ohlasy hostí a divákov v kultúrnom dome nám potvrdili, že slávnostná akadémia bola na vysokej úrovni, za čo patrí nesmierna vďaka všetkým účinkujúcim deťom a pani učiteľkám, ktoré dokázali, že fahať za jeden povraz nie je prežitok, ale nesmierne dôležitá skutočnosť hlavne v dnešnej dobe. ĎAKUJEM!

PaedDr. Zuzana Košťalová